

УДК 366.64 (477+100)

ЩОДО ПИТАННЯ МАРКУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ГЕНЕТИЧНО МОДИФІКОВАНИХ ОРГАНІЗМІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Студ. Ю.В. Павлюк, гр. БХФск-16
Науковий керівник доцент В.В. Скідан
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета дослідження – проаналізувати проблеми маркування продукції з використанням генетично модифікованих організмів в Україні та світі.

Завдання дослідження – провести аналітичний огляд інформації щодо питань контролю складу та аналізу продуктів ГМО, а також маркування продукції в Україні та світі.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єкт дослідження – продукти з генетично модифікованими компонентами. Предмет дослідження – проблеми маркування продукції з використанням генетично модифікованих організмів в Україні та світі.

Результати дослідження. Проблема використання продуктів з генетично модифікованими компонентами, у світі та в Україні, зокрема, на сьогоднішній день стоїть дуже гостро. Генетично модифікованими називають організми, генетичний матеріал (ДНК) яких змінювався не внаслідок відтворення та природної рекомбінації, а з використанням генної інженерії через введення модифікованого гена чи гена іншого біологічного виду або різновиду організмів [1]. Таким чином, у продажу з'явилися помідори з генами камбали, картопля з отруйними речовинами, які відлякують колорадських жуків, виноград з ДНК черв'яків та ін.

На сьогодні не існує єдиного узгодженого погляду на генетично модифіковані організми. Всесвітня організація охорони здоров'я намагається розробити єдині принципи класифікації продуктів ГМ-індустрії, а також критерії їх безпеки. Генетично модифіковану продукцію у різному вигляді споживають сотні мільйонів людей у різних, у тому числі й найбільш розвинених країнах.

Більшість учених у своїх наукових працях схиляються до думки, що генетично модифіковані організми шкідливі для здоров'я людини, тому всю харчову продукцію необхідно маркувати на наявність ГМО [2-4].

У понад 35 країнах діють закони щодо обмеження імпорту та обов'язкового маркування продуктів харчування, які містять ГМ-інгредієнти. Члени ЄС одними з перших обмежили ввезення і встановили правила обов'язкового маркування. Пізніше аналогічні кроки здійснили такі потужні імпортери продукції, як Китай, Японія та Корея. В країнах ЄС і її продукти маркуються, якщо вміст ГМ-матеріалу перевищує 0,9 %, в Австралії і Японії – 5 %.

У США, Канаді, Аргентині така продукція не маркується зовсім [4]. В Україні лише 31 травня 2007 року Верховна Рада України в пакеті документів, необхідних для вступу України до СОТ, прийняла Закон “Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів” [1]. Для гармонізації законодавства України з нормами Європейського Союзу Кабінет Міністрів України прийняв Постанову від 01.08.2007 р. № 985 “Питання обігу харчових продуктів, що містять генетично модифіковані організми та/або мікроорганізми”. Постанова містила положення щодо обов'язкового маркування харчових продуктів, що містять генетично модифіковані організми та/або мікроорганізми в кількості більш як 0,9 відсотка. Вміст 0,9 % ГМО у харчовому продукті – це відношення генетично модифікованого білка продукту до загального вмісту продукту.

Постанова мала набрати чинності з 1 листопада 2007 року, але вже 21 листопада 2007 року вона була скасована іншою постановою Кабінету Міністрів України № 1330 “Питання маркування сільськогосподарських товарів, вироблених із застосуванням генетично модифікованих організмів”. Визначити трансгенні продукти можна лише за допомогою специфічного молекулярно-біологічного аналізу, для чого потрібні кваліфіковані фахівці й відповідна лабораторна база. В Україні вона не розвинута, що унеможлиблює дієвий контроль за ГМ- продукцією. Працює лише кілька лабораторій, де можна перевірити сировину та продукти на вміст ГМО:

1) лабораторія молекулярно-генетичних досліджень на базі Державного підприємства Всеукраїнський центр стандартизації, метрології, сертифікації та захисту прав споживачів (Укрметртестстандарт, м. Київ), створена на початку 2007 року за підтримки Держспоживстандарту;

2) при Інституті екологієні і токсикології ім. Л.І. Медведя ДП МОЗ України, м. Київ;

3) центр діагностики вірусів та трансгенів насіння і рослин Національного аграрного університету, м. Київ.

Сусідні з Україною держави ще наприкінці 90-х років минулого століття прийняли закони про поводження з ГМО та застосування технологій генної інженерії. Такі нормативно-правові акти мають Польща, країни Балтії та ін. Згідно з ними здійснюється сувора перевірка продукції, що виготовляється з використанням ГМО, особливо харчових та лікарських препаратів. Відповідно до міжнародних стандартів запроваджено обов'язкове маркування всіх без винятку продуктів споживання, лікарських препаратів, що виготовлені з використанням ГМО або містять генетично модифіковані компоненти. Обов'язковою вимогою є інформування споживачів про наявність ГМО у продуктах харчування і можливі ризики для здоров'я і життя людей.

Висновки. Проблеми розповсюдження генетично модифікованих організмів, а також маркування продукції тісно пов'язані із питанням національної безпеки та фізичного існування населення України. Тому в Україні доцільно запроваджувати саме жорстку систему регулювання, як в країнах ЄС, тому що модель правового регулювання в США дозволяє зловживання. Для нашої країни потрібна жорстка система, за якою використання самих ГМО та продукції з ГМО буде чітко регламентовано та зведено до мінімуму, а це саме система країн ЄС.

Ключові слова: маркування продукції, генетично модифіковані організми, біобезпека.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів” // Відомості Верховної Ради України, 2007, № 35, ст. 484.

2. Кузнецов В. В. Возможные биологические риски при использовании генетически модифицированных сельскохозяйственных культур // Вестник ДВО РАН/ – 2005 – №3. – С.40-54.

3. Московська Н. Мічурінська селекція – невинне заняття порівняно з трансгенними організмами // Урядовий кур'єр. – 2007. – №46. – С. 5.

4. Сирохман І.В., Задорожний І.В., Пономарьов П.Х. Товарознавство продовольчих товарів: Підручник. – К: Лібра, 2007. – 650с.